

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrasats 20 céntims

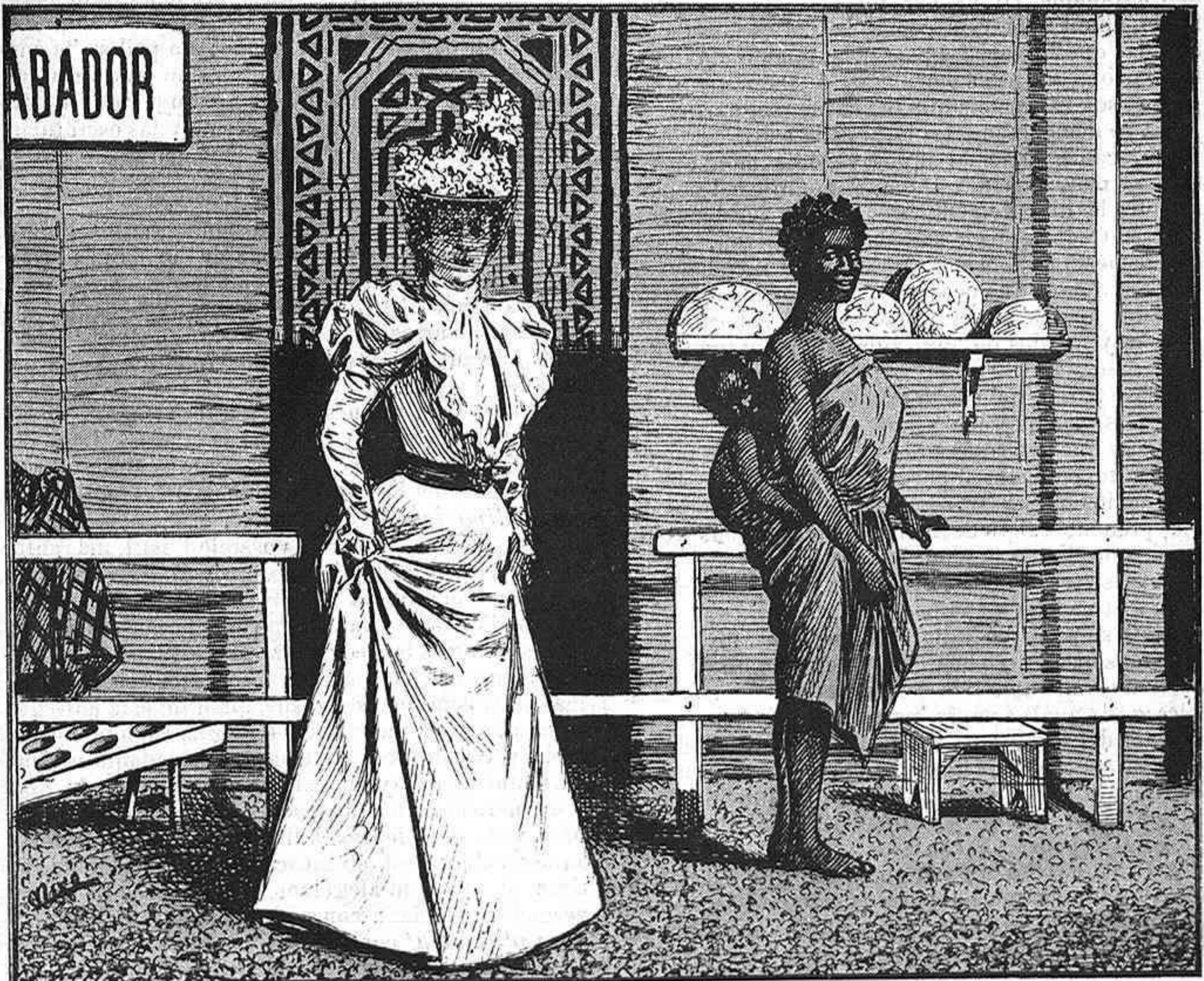
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fera de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

VISITANT ALS ASCHANTIS

Dugas fillas d' Eva.

CARTAS D' ISTIU

CADAQUÉS SUR-MER

¡Que n' hi ha á Catalunya de sitis hermosos y pintorescos! En ells la Naturalesa, qu' es una gran artista dotada de una facundia inagotable, ho ha fet tot: en cambi l' home no 's recorda de ferhi casi res. Aquella hi ha abocat á mans plenas las mes sorprendents bellesas, deixant á cárrech del home lo ram de las comoditats; pero en la major part dels cassos l' home las queda á deure.

Aixís es que recorrent Catalunya y admirant sas maravellas naturals, sentiréu dir á cada punt:—¡Oh si aixó ho tinguessin los francesos!... ¡Oh si aixó ho tinguessin los suïssos!...

¡Tira peixeti!... ¡Vaya uns alets per convertir tots los sitis que la Naturalesa ha favorecut ab los seus dons en verdaderas minas de moneda! Ne saben la prima, y en la mateixa explotació qu' exerceixen sobre 'l turista y 'l viatjer, admiran ab lo seu ingeni y ab el garbo ab que li fan afluir la mosca.

La vila de Cadaqués y tota la costa del Cap de Creus, seria, en mans dels francesos, una rival temible de Biarritz y otras famosas platjas á la moda. Conech aquella estació de la costa cantábrica, y prescindint de l' obra del home y cenyintnos á la creació exclusiva de la Naturalesa, tinch per molt superior á n' ella aquest tros de litoral catalá, deixat avuy á la bona de Deu, sense adornos postissos, ni refinaments de cap mena.

Aixís y tot la vida pel estiuhejador es fácil, barata y agradable. Hi ha per tot hostatje una petita fonda, ahont s' hi está com á casa. Las mes de las familias que hi venen á passar la temporada llogan habitacions en casas particulars ó tenen pis parat, porque son moltes las que haventhi vingut una vegada, se decideixen á tornarhi cada estiu.

La racansa de deixar aquest recó de mon, ab vistas á la mar, la sent tothom, cumplintse al peu de la lletra la dita dels fills de la vila: «Cadaqués té mala entrada y pitjor sortida.» Aludeixen, per lo que respecta á l' entrada, á lo llarch é incómodo del viatge, y per lo que 's refereix á la sortida á lo molt que dol anarse'n una vegada s' han saborejat los plahers y regalos de una vida tan plena de atractius.

Sense parlar del tracte franch, amable y hospitalari dels cadaquesenchs, qu' es proverbial, ni dels aliments que son superiors—de primeral com me deya 'l tartaner Peret al portarme á Cadaqués—hi ha mil modos de passar agradablement las horas del día, prenent banys de mar, fent excursions continuas sobre l' aygua ó per la montanya, visitant las fonts, las mes d' ellas *rovelladas* (*), ó entregantse á las distraccions de la pesquera.

Aixís se passa bé 'l día, fins que vé la nit, y després de sopar, á la nona... á no ser que un se decideixi á acompanyar als pescadors que surten á la *encesa*, 'ls quals sempre 'us admeten de bon grat en lo llaut del foch, fentvos gosar de un espectacle tan original y atractiu, á lo menos pel meu gust, que per perdre la nit, lo prefereixo á la millor funció d' ópera del Liceo. No deixaré de descriure'l algun día, puig val la pena.

A Cadaqués no 's gasta alumbrat públich. Crech que l' Ajuntament no posa fanals per economia, porque 'l poble es pobre, y 'l gobiern insaciable se xucla totas las contribucions, sense concedir á la

(*) D' ayguas ferruginosas.

vila 'l mes mínim benefici. L' acció del govern está admirablement retratada per una boya de ferro, varada com una gran baldufa punta en l' ayre, en la platja de las Herbas. Fa uns quaranta anys qu' espera que s' acabi de instruhir l' expedient necessari per la seva colocació junt á uns esculls perillosos del port. Duas ó tres generacions de xicots l' han feta servir los dijous y divendres sants pera picar lo cap als juheus, y un día de tempestat fins va cáurehi un llamp á la cima... y no obstant allá s' estará hasta que 's pulverisi. Lo que no ha pogut fer un llamp, ho farà 'l rovell.

El no haverhi fanals á la vila, fa que tothom retiri dejorn y 's llevi dematí: aixís se pot presenciar la sortida del sol; espectacle magnífich, lo lluminós petó que dona 'l rey dels astres, á la població mes oriental de la Península.

**

Durant lo matí es una delicia pendre 'l bany de mar en qualsevol de las moltes platjas, calas y recotzes que forman las dos costas del port, á redós de las rocas. En moltes d' ellas hi ha baumas y covas, toscos tocadors, decorats per la mare naturalesa ab jochs de llum y sombras y transparencias.

En las platjetas mes immediatas á la població hi veuréu tot hora un formigueig de baylets cap-busantse en l' aygua. ¡Y ab quína bravesa 's tiran de cap á mar! Avants de ferho diuen:

—«¿Quí n' es ta padrina? La Verge María?—¿Quí n' es ton companyó? Deu Nostre Senyó.—Ancoral Y si me negui per ben negat!»

Y s' hi tiran, y nadan com llissaras. Després surten regalimant y s' *estorrallan*. L' *estorrallarse* consisteix en ajaures boca-terrosos sobre la sorra al batarell del sol fins á aixugarse. Un bany de sol, després d' un bany d' aygua salada. La pell se 'ls curteix, se 'ls bronzeja. No sembla sino que tirin per *aschantis*. Pero en cambi no tinguéu por que aquets gats de mar coneguin el linfatisme y las escrófulas, assot dels pobres nens de las grans ciutats.

**

Las excursions, aixís se fassin á qualsevol punt de la montanya, com á alguna de las moltes calas, totas pintorescas, que caixalejan la rocosa costa del Cap de Creus, han de tenir per complement l' indispensable arrós. ¡Y quí arrós!... L' *Arrós-Cadaqués*, davant del qual *Madame-Boullabaise* ja pot desarse.

Voldria que visqués l' amich Fontrodona, gran périt en la materia, y 'm donaria la rahó. Lo malaguanyat Angel Muro, hauria apuntat la recepta de aquest arrós en la página de honor de sas *Conferencias culinarias*. Es una creació.

Apropiantme en tot lo possible l' istil del autor del *Practicón* diré qu' en l' *Arrós-Cadaqués* se realisan las bodas de la Terra y de la Mar. Los nuvis son lo Pollastre y la Llagosta, y forma son llit de bodas un arrós fet *secundum arte*, al istil de la paella valenciana, pero ab una diferencia essencialíssima: aixís com los valencians, quan tot está sufregit, tiran á la paella la cantitat d' aygua calenta necessaria pera terminar la cocció, los cadaquesenchs, sustitueixen l' aygua calenta per un caldo de peix y de marisch. Ab rufins, serrans, escorpas, raps, cabras, etc., etc., fentlos bullir fins á desferse forman aquest caldo: junt ab musclos sense esclofolla, ho tiran al arrós, hi afegeixen unas llencas de pebrot vermell, ho deixan coure fins qu' está al punt... y ¡non plus ultra! com diuen los duros de columnas. La veritat es que cada gra de arrós val un de aquests duros.

Y ara recomano que ningú probi de ferlo á Bar-

celona: seria una profanació. La primera materia del peix, sobre ser molt cara en la ciutat comtal, deixa bastant que desitjar, en quant a la seva frescura. Aquí en cambi abunda y es barato. A las tres horas de pescat ó de tret del viver ja ningú 'l té per fresch. Además pel seu sabor exquisit, no té rival lo peix del Cap de Creus. De manera que l' *Arrós-Cadaqués*, a Cadaqués s' ha de menjar y en lloch mes que a Cadaqués.

*
*

¡Quín partit ne treurían los francesos, ells que 'n saben tant! Lo *Riz-Cadaqués* seria l' ornament de tots els *menús* de aquesta estació balnearia. A saborejar aquest plat vindrían, aixíms de gourmets de totes las parts del mon.

¡Y qué se 'n farien de combinacions per atreure concurrencial... Los francesos omplirían de *hotels* y de *chalets* totes las rocas de la costa, rodejantlos

de jardins y d' arboledas. Dalt del *Cucurrucu* hi posarían una miranda. En las illas de sa *Aranella*, de *Massina* ó del *Masso d' oro* al peu del Cap de Creus hi instalarián timbas ab sas corresponents ruletas. Totas las calas podrián visitarse en vaporets que farien continuos viatjes. A las puntas dels *Simonets* s' hi pujaria en funicular... Y per cridar gent, a fi de donar vida a l' estació y fer rendir producte als capitals invertits, capassos serían de inventar un nou sistema terapich ab l' ajuda y recomanació especial de sas primeras *lumbreras medicas*.

¿No 's practica a Suissa la cura del rahim? ¿No 's practica a Worishoffen la cura del aygua? Donchs a Cadaqués se posaria en planta la cura del peix. Lo peix es molt rich en fofats... y sobre tot, té tan bon paladar, que malalts y sans dirían a una:—Mes val aquí que a ca l' apotecari!

P. DEL O.

¡LA SEGONA CAPITAL D' ESPANYA!

¿Qué dius noya?

—Que aquí no hi ha alcalde, ni ajuntament, ni res que s' ho sembli; que tan bons son els uns com els altres, y que aixó, més que Barcelona, pareix un arrabal de Viladerruchs.

AL SORTIR DEL BANY

—En Miquel que sempre 'm diu *salada*... ¡Ara sí que m'hi deuria trobar de debó!

¿Y QUÉ?

No sent dir res més.

Aquest es el bál-sam de las nostras feridas, el consol de las nostras penas, la esperansa de las nostras tribulacions...

¿Y qué?

Es l'única cansó que á Barcelona 's canta.

¿Y qué?... Que traduhit al llenguatge vulgar vol dir:

—Qui tinga mals-de-cap que se 'ls passi... Rodi la bola, y aném tirant.

**

Va ferse la agregació. ¿Per qué va ferse? Perque 'ns era

tan necessaria com l'ayre que respirém.

Els seus apóstols ho deyan:

—Sense l'agregació no podém viure. No hi ha manera d'acabar la reforma, es impossible urbanisar l'ensanxe, no 's poden cobrar bé 'ls consums... L'agregació ha de fer la felicitat de Barcelona y dels pobles dels voltants.

A empentas y rodolons s'arreglá 'l tinglado, y l'agregació quedá consumada.

¡Quín entusiasme per tot arreu!

Gracia quedava lliure del seu detestable municipi, Sans desinfectava la seva Casa gran, Sant Martí escombrava un munt de brossa...

Ja 's podrán suprimir el llas y 'l carretó. Dintre de poch lligaríam els gossos ab llangonissas...

¿Murmuracions? May ne faltan...

Que ab l'escusa de l'agregació alguns concejals, que ja estavan llestos, quedarían reelegits... Que l'aument del cupo de consums ens pessaría massa... Que 'l sistema d'embolica que fa fort podría portar malas conseqüencias... Que...

¡Bah! No ferne cas. L'oposició, merament rutinaria d'uns quants descontents; ¿havía de deturar un'obra tan magna y tan trascendental com la de l'agregació?

Y l'agregació va ferse, ab l'aplausó... dels concejals qu'esperavan ser reelegits, á pesar de las terminants prescripcions de la lley Mellado.

**

¿Els escullits del senyor han tornat á ser elegits?

¿El govern cobra per consums el cupo que volía?

Pues aixó es lo que 's tractava de demostrar.

¿Que 'l públich veurá que l'enganyan?

¿Y qué?

¿Que de las promesas fetas no se 'n cumplirá ni una?

¿Y qué?

¿Que Barcelona sortirá de l'agregació ab las mans al cap y la camisa á la caixa de préstamos?

¿Y qué?

¡Mientras la combinació haja anat endavant!...

¡Mientras el govern pugui cobrar lo que volía!...

¡Mientras els regidors convinguts hajan sigut reelegits!...

De lo demás ¿quí n'ha de fer cas?

**

Ningú.

Y aixó que *lo demás* es ja cosa d'una mica de bulto.

O de *bultos*, mes ben dit.

Bulto primer: La recaudació de consums va disminuhint cada día.

Bulto segon: dos ó tres empleats, declarats cessants por mor de l'agregació, s'han suicidat, y quatre ó cinch que 's trobavan en el mateix cas, s'han mort de miseria.

Bulto tercer: l'administració dels pobles agregats está encare en pitjor situació que avants d'agregarse.

Pero 'ls culpables de tot aixó se 'n riuhen. ¡Ara ray que la lley está feta! Feta la lley, feta la trampa.

¿Els remordiments? ¿ells entoná 'l *mea culpa*? ¿ells plorá ab llágrimas de sanch el cúmulo de tragedias que ab l'agregació 'ns han tirat á sobre?...

Ni somiarho. ¡Altra feyna tenen en las comissions, delegacions, inspeccions y representacions que ab tan zel é *interés* desempenyan!...

¿Els consums baixan?

¡Y qué!

¿A Sans cridan, á Sant Gervasi s'exclaman, á Sant Martí renegan?

¡Y qué!

¿A Gracia ahir va suicidarse un'altra víctima de l'agregació?

¡Y qué!... ¡Que l'enterrin!

¡Pues estaría bonich que s'anessin á preocupar ab aquestas petitesas!...

**

Y que per ells tot ho son: petitesas lo desastre dels consums, petitesas los clams dels pobles, petitesas los atropellos comesos en pobres empleats sense padríns.

Els únichs qu'encare se 'n poden riure son els empleats del matadero.

Aquests cobran, miran... y callan.

Es dir ¡tant com callar!... Las quadras del escorador ho saben prou lo que 'ls empleats murmuran.

—Aixó, per nosaltres, no es matadero, sino un hospici—diu que diuhen.

—¿Per qué?

—Perque aixó de mantenirnos sense fer res, sóls se veu en los establiments de beneficencia.

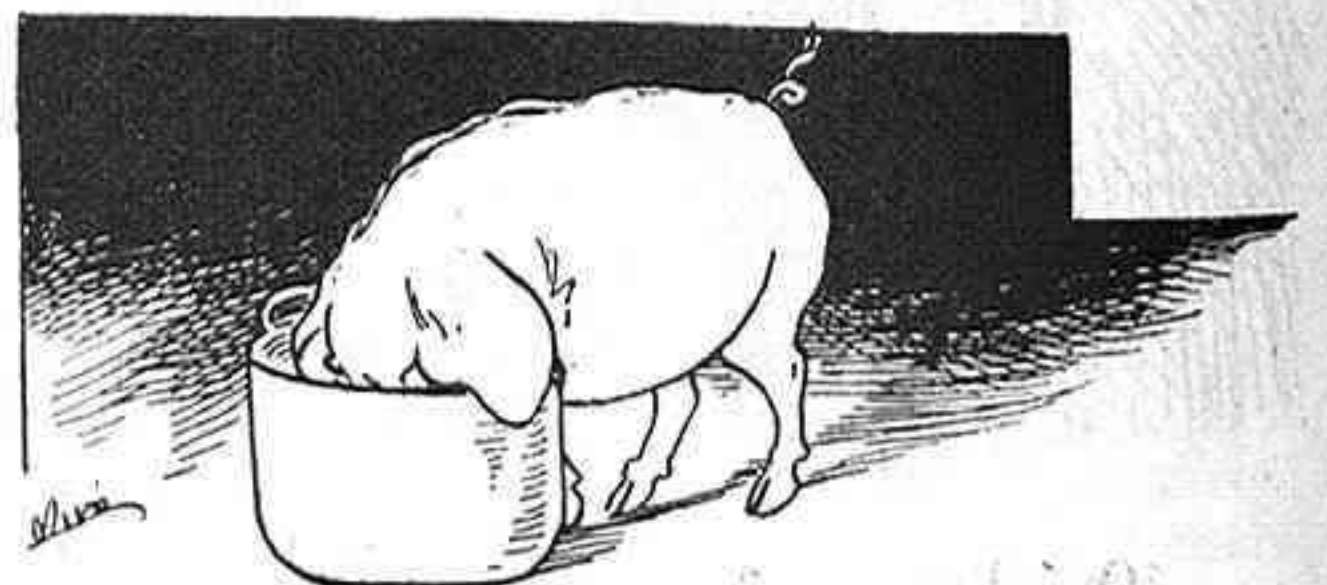
Y 'ls matadors tenen rahó.

L'Ajuntament els paga; pero 'ls agabelladors s'han *emperrat* en no servirse d'ells, y á pesar de lo que, *en apariencia*, deu costarlos la broma, els agabelladors se surten ab la seva y 'ls empleats del municipi s'han de contentar ab mirar, cobrar... y fer cigarrets.

Aixó, naturalment, es un botxorno, una vergonya, una desorganisació intolerable; pero, lo que deu pensar la Comissió de mataderos:

—¡Y qué!

UN NORT-AMERICÁ

L' hora de la escudella.

¡Tantas ne suportém de vergonyas avuy!... ¿D' una mes ó menos ha de venir?

*
* *

Obehint á aquest criteri, lo que l' Ajuntament procura es fer lo que pot... y deixar que 'ls altres fassin lo que 'ls dongui la gana.

Com, verbi gracia, alguns vehins del barri del Born, que aquests días han armat un envelat al mitj mateix del passeig de l' Aduana, obstruhint aquella concorreguda vía ab una despreocupació verdaerament regidoresca.

Tothom s' ha queixat; tothom ha dit que aquests abusos passen ja de la ratlla; que l' interés públich no pot estar supeditat á las conveniencias de quatre baylaríns...

L' Ajuntament ha arronsat las espatllas, limitant-se á respondre las dugas paraulas sacramentals:

—¡Y qué!...

A. MARCH.

PRESENTIMENT

Com que sé qu' estás pel vici hasta 'ls ossos degradada, y que 'n la escola del crim has après tota la infamia; com que 'n lo mal agé hi gosas y 't deleyta la desgracia, sé que quan lo suicidi, qu' es lo consol que m' halaga m' obri de la mort las portas per finir dolors de l' ánima, tú impía y sense vergonya, penetrarás en ma cambra; y al veure mon cos sens' vida, mon crani obert per la bala, mitj entregirats mos ulls y sangonejant ma cara, iencare te 'n riurás, necia, ab las insulsas riallas que rius quan en nits d' orgia t' han d' acompanyar borratxa!

J. PUIG CASSANYA 3.

DE TEMPORADA

Altra vegada hi som.... La forsa de la calor m' ha empenyat cap aquest San Sebastián de llevant, que trobo ab lo mateix decorat de sempre: molta llum, molta alegría, molts tons vius.... en fí, sublim, bonich com un tros de cel.

Vaig arribar ahí acompanyat del senyor Trinitari Sacsons, á qui la sort me depará en la estació de Girona, y que pel camí va donarme una profitosa lliçó de medicina, puig explicantme los mals que

UNA QUE LAS SEGUEIX TOTAS

—Lo qu' es aquest any, me caso; m' ho he proposat, si senyors. Per ara ja porto *fetas* vintitrés festas majors.

patía, comensá á descordarse, mostrantme sas interioritats *exteriors* y acabant per ferme palpar un vesper que tenia sota l' aixella dreta, y la trencadura que li sortía. ¡Ay que vaig patir! Pro es alló; com que viu al mateix carrer de casa, y á casa van á la seva á buscarhi aygua del pou pera posar lo ví en fresch, vaig tenir de aguantarme y anar tocant tot lo que li doná gust.

Aquest senyor té un nebot que viu ab ell, qui fa sis anys qu' estudia 'l primer curs de périt mercantil y que 'm sembla que quedará périt de caramboles, porque 'n sab molt. Pro per aixó, no desconfia

lo seu tio y viu ab la esperansa de que arribará molt lluny. També podria ser, sobre tot si anés á l' Habana. Y ab aquesta esperansa y ab la Esperansa, qu' es una minyona que li serveix per tot, ell veu corre 'l temps mentres son nebot veu corre las bolas sobre las taulas verdas del billar. Aquest se diu Alfredo y som molt amichs; lo qu' es causa de que totas las americanas me panyejin del davant, d' estirámela sempre que enrahona, y que enrahona molt; sobre tot quan se acalora explicantme las injusticias dels professors que perque no dona propinas lo carbassejan. Vaya, qu' es massa carbassejar-lo sis anys seguits tot per miras particulars!

Jo 'm penso que té moltas condicions bonas per périt mercantil, perque en lo café del Comers y en lo cassino de la Industria l' aprecian molt.

Pro com que... (—Bo, ara sento 'l timbre.—¿Quí hi ha?—Hola Alfredo, ets tú? ¡ditxosos los ulls! aném, aném á fer lo partit quotidiá, que 'l mingo ja 'ns espera.—)

Senyors, dispensin; una forsa superior m' impideix continuar. Primer es la obligació que la devoció. ¡Hasta la vista!...

P. C. F.

A LIDIA

Per temor al ¿qué dirán?
de tú vareig separarme
y 'l qu' en l' ausencia he suferit
pots ben llegirho en ma cara.

LO DELS CONSUMS

¡Pobre Lallave!
¡Ja pot buscá!
¡Hi ha tanta rata
que 's menja 'l grá!

Al mon ara he conegut
y he vist qu' es tot burda farsa.

L' amor, en la verdadera
acepció de la paraula,
no he sabut veure'l en lloch;
no existeix l' amiatat santa;
lo carinyo fraternal
fins algunas voltas falla;
tot efecte se cotisa
ab miras interessadas;
sols impera 'l vil metall
y com absolut monarca,
fá senti 'l pés de sa llei
en los cors, vulgo, butxacas.

Las conveniencias sociales,
esent al que tots s' amparan,
no son més que una mentida,
una careta ab que tapa
molta gent els seus instints
perversos y miserables.

¡Ay! del que vá ab bona fé
perque 'l matan á picadas:
solament la hipocresia
es qui triunfa y fá miracles!

¿Y dech seguir conscienciamt
entre tant llot asfixiantme,
y sabent que tú m' estimas
com ningú puga estimarme,
haig d' enterrar ma passió
dins mon cor ó com un lladre
amagarme de tothom
com si un crim fos l' estimarte?

¡Oh, may! Las murmuracions
que inspiran las passións baixas,
per un fals puritanisme
son mogudas y alentadas
y com reptils asquerosos
per en mitj del fanch s' arrastran!

No temis, donchs, que á l' altura
jamay pugan arriarme
desde ahont, ab mon despreci,
al neci que vol reptarme,
arrancantli la careta,
li fuhetejo la cara.

Y tú en los teus brassos reb-me,
Lidia méva, altra vegada
qu' ells serán forta cadena
d' hont ningú podrá arrancarme
y puig es curta la vida,
gosém ¡oh! dona adorada,
abstrets de tot lo que 'ns volta,
vivint sempre l' un per l' altre!

JAPET DE L' ORGA.

LLIBRES

EL «FAUSTO» (*Vulgarización literaria*) por SALVADOR V. DE CASTRO.—El Sr. Castro, metje y escriptor granadí, més que un admirador de Goethe, es un adorador del gran poeta alemany; adorador entusiasta, incondicional, que veu en ell un sol sense tacas y sense eclipse possible.

«Fausto» es un estudi d' aquesta creació portentosa, fet ab tanta minuciositat com elevació de criteri, y enriquít ab un caudal d' observacions y eruditas notas que acusan en el Sr. Castro una ilustració á l' altura del seu entusiasme.

Lo treball está escrit ab molta elegancia, en una prosa clara, transparent, que respón d' una manera admirable al propósit de *vulgarización literaria* que al realisarho ha guiat al autor.

ELS ACTORS DE LA GUERRA

Els que s' hi enmagreixen.

ANUARI CATALÀ: 1897.—En un tomet d' un centenar de pàgines el Sr. D. Joan Umbert ha reunit una miscelànea de treballs, pera donar una idea del moviment literari de la nostra terra.

Lo que més crida l' atenció en aquest volúm es la ortografia que 'l coleccionador s' ha arreglat pèl seu us particular y ab la qual vé á portar una pedreta més á la Babel de la gramàtica catalana.

Fora d'aquest detall, l' *Anuari* no conté gran cosa més de particular.

CATÁLOGO GENERAL de la casa VIUDA DE FERNANDO RUS.—Aquest conegut establiment, que ab tan éxit vé dedicantse anys há al ram de articles destinats á la fotografia acaba de donar á llum un nou *Catàlech* d'aquesta especialitat, ple de datos curiosíssims y noticias interessants.

La gran varietat de productes químichs que la casa Rus expendeix, la numerosa colecció d' aparatos fotogràfichs que pot oferir al públich, la inmensa existencia de placas, papers preparats, objectius y accessoris que té en magatzem, tot está allí explicat, detallat, posat al alcans del lector d' una manera altament metódica y comprensible.

El *Catàlech*, bellíssimament imprés y acompanyat de numerosos grabats, va seguit d' un suplement, que, com son

titul indica,—*Tratado de fotografia práctica. Fórmulas y procedimientos*—ha de ser de gran utilitat á tots els aficionats á aquest art, avuy tan en boga.

GUÍA OFICIAL del servicio terrestre y marítimo.—Hem rebut l' últim volúm, corresponent al mes de Agost, de la *Guía* que ab aquest titul publica mensualment l' actiu Administrador general de Correus de Barcelona.

Es tan interessant com els tomet anterior y justifica plenament l' acullida que tot Catalunya ha dispensat á la utilíssima publicació del Sr. Primo de Rivera,

X. X. X.

TONTERÍAS

Jo, boig per tú, vaig darte 'l cor;
tú, indiferent, lo teu vas dar-me:
lo meu amor era foch viu

lo teu fret marbre.

Tot lo meu mon eran tos ulls
y 'm creya mort quan no 'm miravan,
mes al obrils fins veyá en ells
son cel mon ánima.

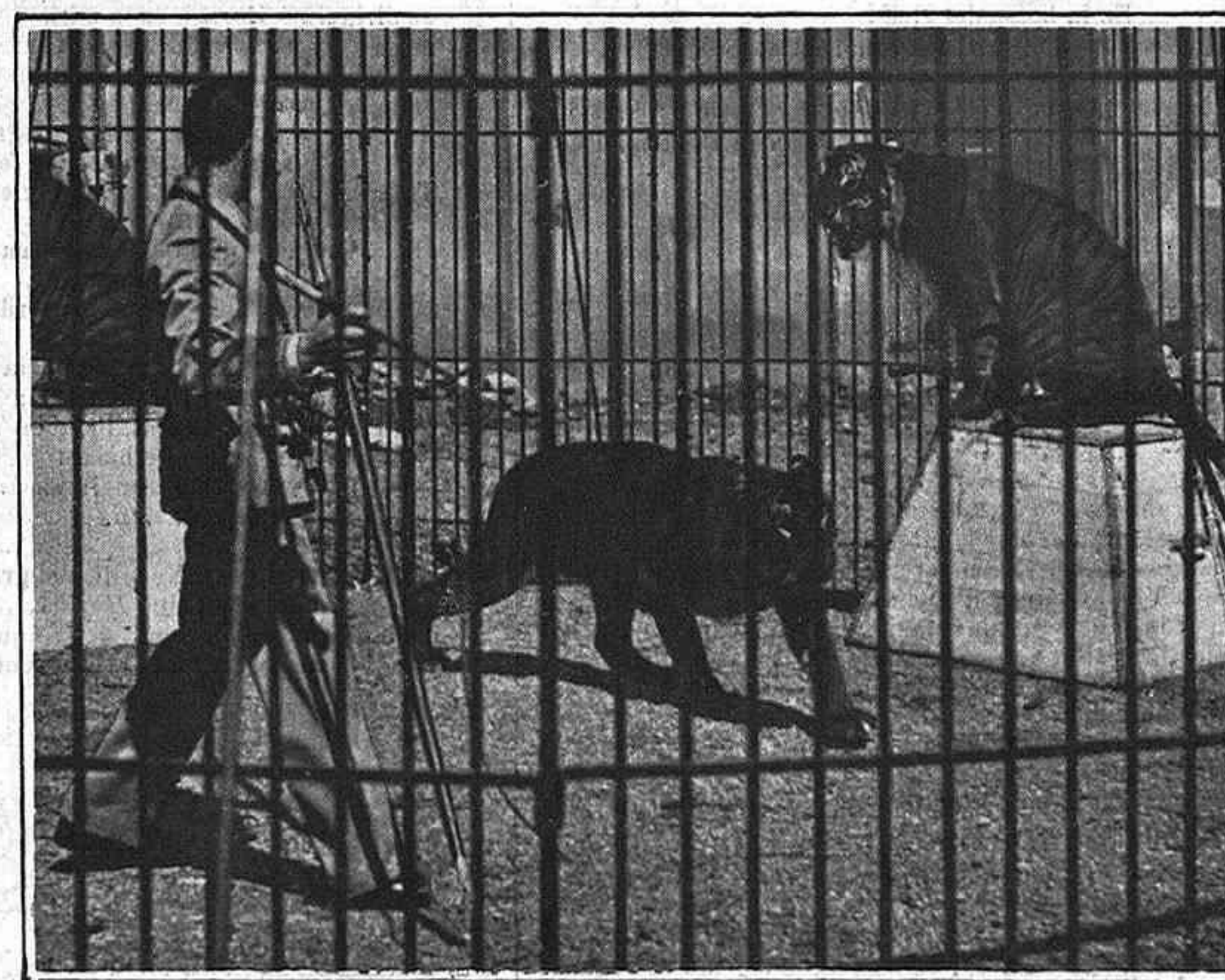
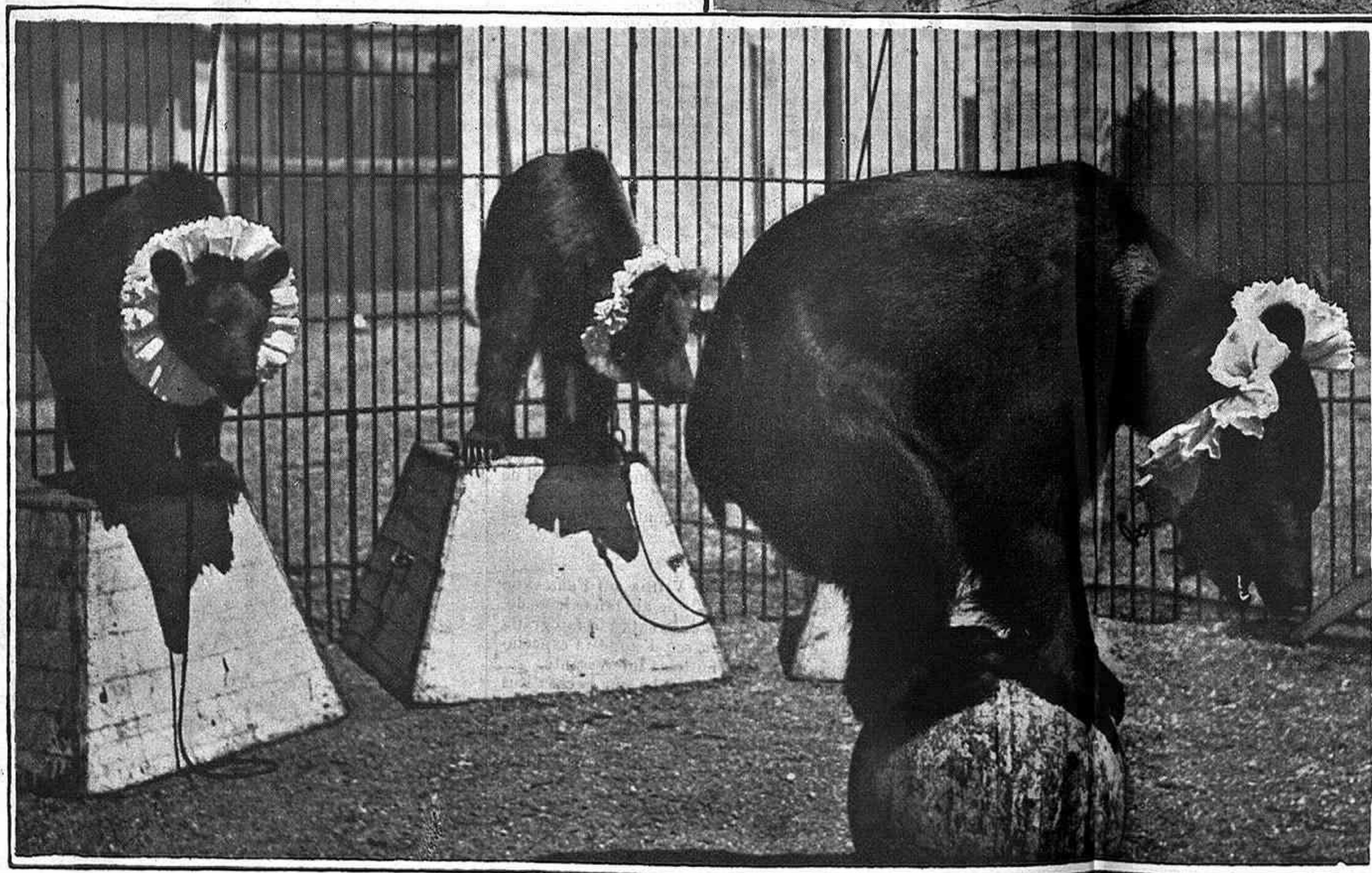
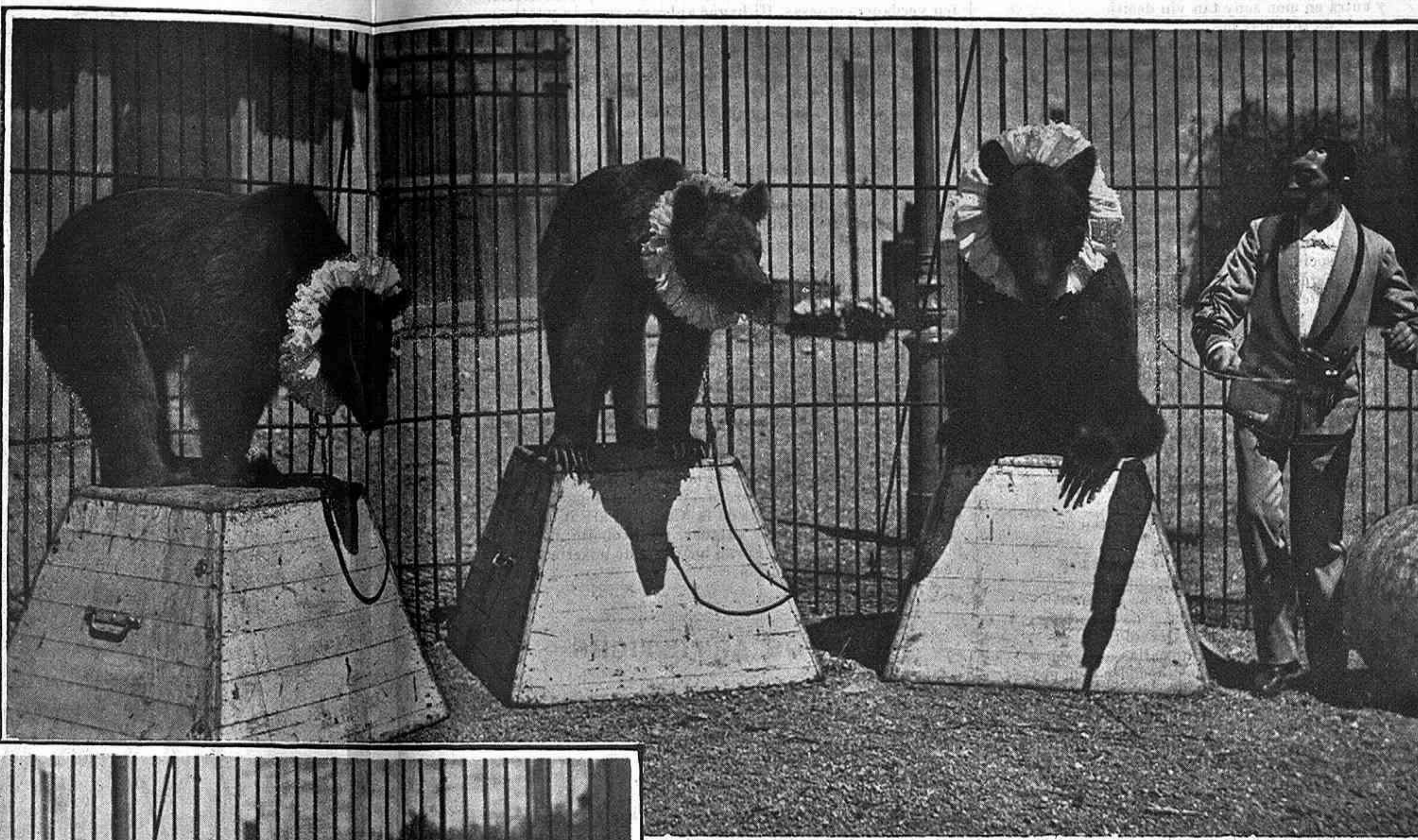
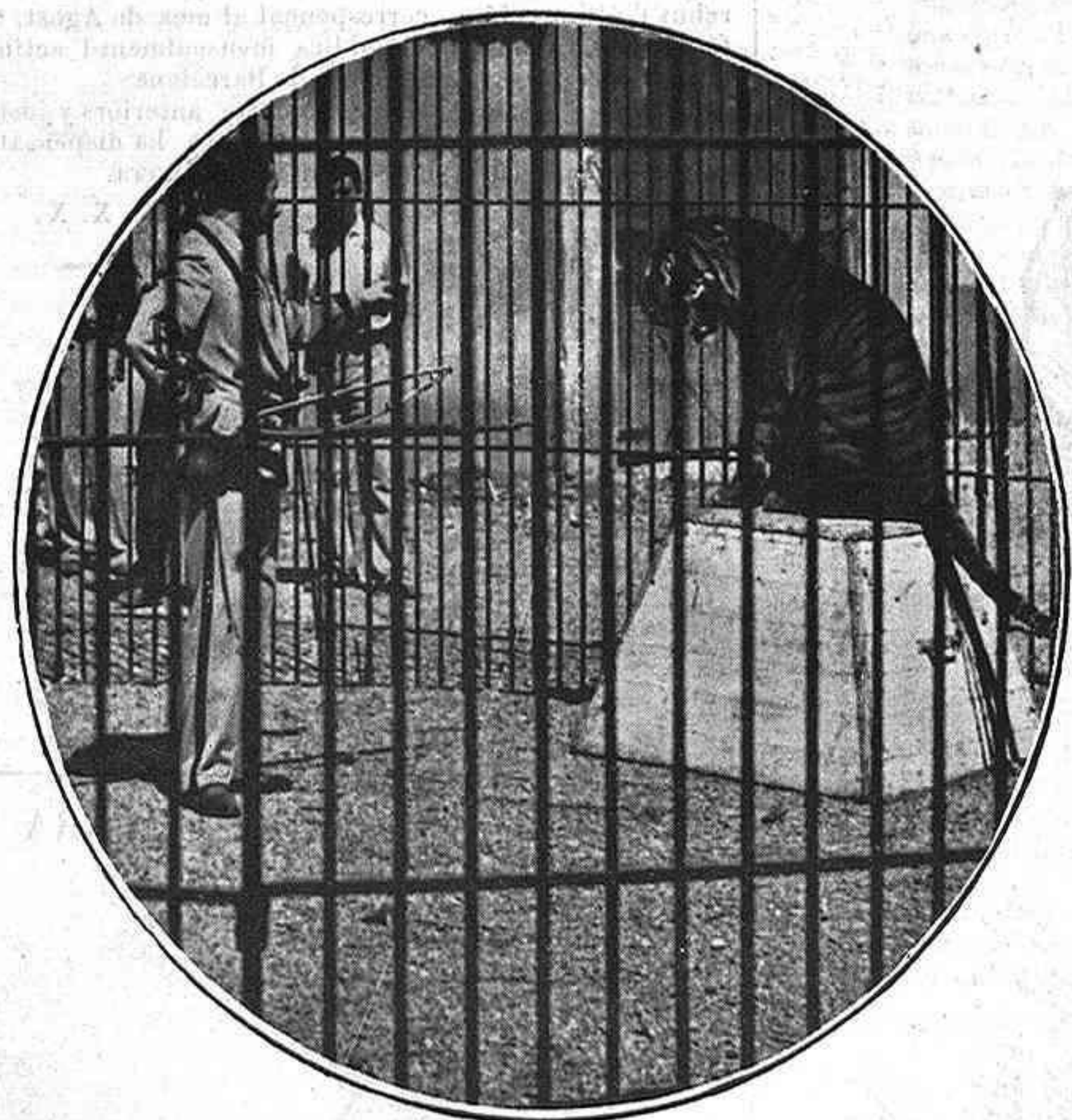
Tú mentrestant, trahint ma fé
ab lo meu cor, sens cor jugavas,
anantlo fent menuts bocins

ELS ACTORS DE LA GUERRA

Els que s' hi posan grassos.

ACTUALITATS. - CIRCO EQÜESTRE

Lo famos domador Mr. Spessardy y las sevas fieras

(Fot. RUS, colaborador artistic de La ESQUELLA.

tas mans rosadas.
Fou lo dolor al fi tan fer
que de mon éxtasis va treurem,
y entrá en mon seny tan viu desitj
de revenjar me,
que, volent fer igual que tú,
á ton cor vil mos dits s'arrapan;
imes, bronze dur es lo teu cor
y 'ls dits 'm sagnan!

**

No tinguis tant orgull—que una juguina ets sols
del vici y de la crápula.
Tos ulls provocatius,—tas formas incitants
y ta vergonya escassa,
te fan un element—volgut, mimat, precis,
del tot indispensable
en aquesta societat,—viciosa y repugnant
perduda per la crápula,
que á la *cocotte* ha pres—com símbol del amor,
y te per geni al lladre,
al cínich dona incens—y admira al vencedor
per mes que costi llágrimas.
Per 'xó eixa societat—de joyas y brillants
te fa portá una carga
y un palco omplena ab tú,—ab tú 'ls passeigs guarneix
y en los salons t' aclama
regina del bon gust.—De pas la teva carn
á sa luxúria afarta.
Quan hagas servit prou—y sense foch tos ulls
siguin tas carns molt flacas,
prenent tots tos brillants,—tas joyas y ton or
qu' es ta preciosa aubarda
á una altre guarnirá—y á tú ab un cop de peu
y ni un sol mot de llástima
te llensará al carrer,—posant ans en ton front
lo sello de ta infamia.
Llavors tindrás ton llit—en qualsevol recó
'hont hi hagi escombriallas,
y acás si vols menjar—haurás de pendre á un gos
lo rosegó que 's llansa.
La societat qu' avuy—per un saludo teu
imbécil se baralla,
si feta un drap te veu—girant ab asco 'l cap
allargará sas passas;
y pots contenta estar—si acás no 't tira avants
alguna escupinada!
No tinguis donchs orgull—que una juguina ets sols
del vici y de la crápula.

**

En la bossa del vici
se cotisa ta carn avuy molt alta;
confio dins pochos días
comprá de tú las accions més baixas.

JEPH DE JESUS.

NOVEDATS

El Gran Galeoto es l'última obra que al Sr. Vico hem vist representar. Tots los intérpretes del drama d' Echegaray estigueren bé. La senyoreta Sala, el senyor Perrin, un fill de 'n Vico.... ningú flaquejá ni desentoná 'l conjunt; en quant al insigne actor que capitaneja la companyia, pocas vegadas ha ratllat á tanta altura, sobre tot en l'últim acte, en que el Sr. Vico fou objecte d'una ovació d'aquellas que no s'olvidan.

La circumstancia d'haver d'anticipar la redacció de aquestas líneas ens priva del gust de parlar del benefici del insigne actor, que tingué lloch el dimecres ab *Vida alegre y muerte triste*.

JARDI ESPANYOL

Dilluns, gran concurrencia.

Se tractava del benefici del popular actor Sr. Grossi y 'l públich de Barcelona, que tan l'estima y tantas vegadas l'ha aplaudit, no podia deixar passar per alt una ocasió

tan bona per demostrar al apreciable artista las sevassimpatias.

En Grossi, que aviat deurá olvidarse de que es italiá, feu verdaders proesas. Hi hagué aplausos en gran y tothom va sortir de la festa complascut.

NOU RETIRO

En l'últim número ja ho deyam: *si no hi ha novetat...* anirán los *Amantes de Teruel*.

Y en efecte, passá lo que ja sospitavan: *hi hagué novetat*. Y á conseqüencia d'aquesta novetat la companyia d'ópera ha plegat el ram, sustituhintla una de zarsuela que ha emprés sos treballs ab bastant éxit.

Fins ara la elecció de las obras que ha posat en escena no mereix sino alabansas: *El Barberillo de Lavapiés*, *Cádiz*, *Miss Helyett* son titols que honran un cartell y omplan un teatro.

**

LOS NEGRES ASCHANTIS

Incluhim aquesta *troupe* en la secció de teatros, encare que en rigor no hauria de serhi; pero, si volem parlar de ella, en un lloch ó altre hem de posarla.

Els Aschantis cridan cada día més la atenció del públich y molts son las nits en que 'l solar del carrer de Ronda arriba á veures plé.

Per cert que demá, dissapte, tindrà lloch en aquest local un festival organiat á favor del Sanatori de la Creu Roja.

En la festa, que donat lo seu objecte benéfich promet ser molt animada, hi pendrán part las societats corals *El Betis*, *La Catalana*, y *L' Aurora*, y ademés dugas bandas; una militar, á la tarde, y la de la Casa de Caritat á la nit.

Si 'l meu concell ha de valguer, no titubejin; demá, al festival dels *Aschantis*. Farán un'obra de misericordia y veurán un espectacle curiós.

N. N. N.

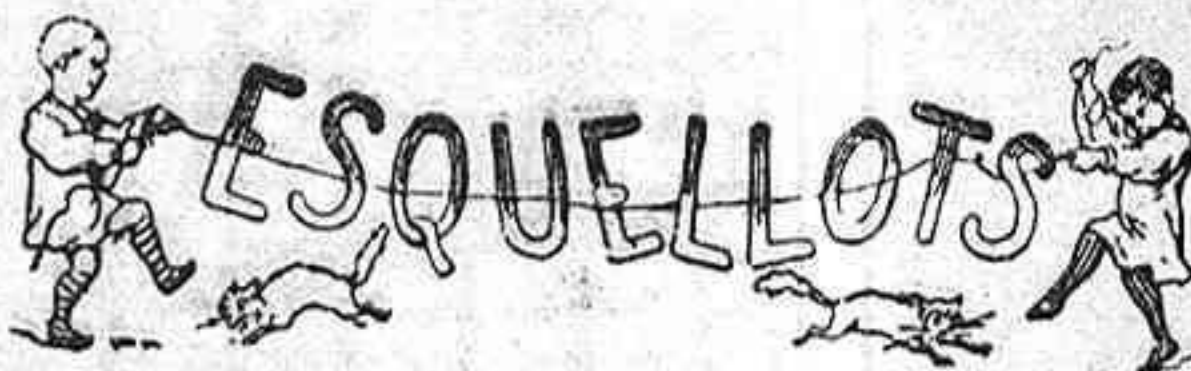
.o.

GUSTOS ARTÍSTICHS

Vaig portarla á *Eldorado* á veure un drama
perque participés
de la estética igual que jo sentia;
y 'm passá lo següent:
En Novelli, l'actor que més admiro,
representant l'*Hamlet*,
estava en l'acte aquell del cementiri
quan el sepulturer
fa rodolá á sos peus la calavera
de Yorik; ell la pren,
se dirigeix á Horaci, se la mira
y exclama ab trista veu:
—¡Pobre Yorik! Amich, ¡quántas vegadas
'm recordo de nen
haver besat sos llabis bells y alegres!
Sas cansons ¿qué s'han fet?—
Tot aixó dit per ell, pe'l gran artista
que conhou y sorprén
ab sos mágichs detalls de filigrana,
plens d'art y sentiment.
Jo, emocionat del tot, ni 'm recordava
qu' al costat hi tingués
la enamorada meva, y m'embevia
en l'actor per complert;
quan de cop, somriguent, me tocá 'l colze
y 'm preguntá baixet:
—Bé, digas la vritat; aquell, en *Fregoli*,
¿no t'agradava més?

En nom del gran Novelli, del gran Shakespeare
y del gran tipo *Hamlet*,
dech dir qu'ella, per mí, desd'aquell dia
va perdre un cent per cent.

MAYET.

AVIS.— Al objecte de facilitar lo

traball de l' Administració, preguém als posehedors dels talons números del 1 al 6,250 passin per aquesta Casa á la major brevetat á recullir los seus exemplars enquadernats de *Barcelona á la vista*.

Mossén Cinto continua planyentse en una serie de cartas, admirables per la séva forma primorosa, tristíssimas per las miserias que revelan.

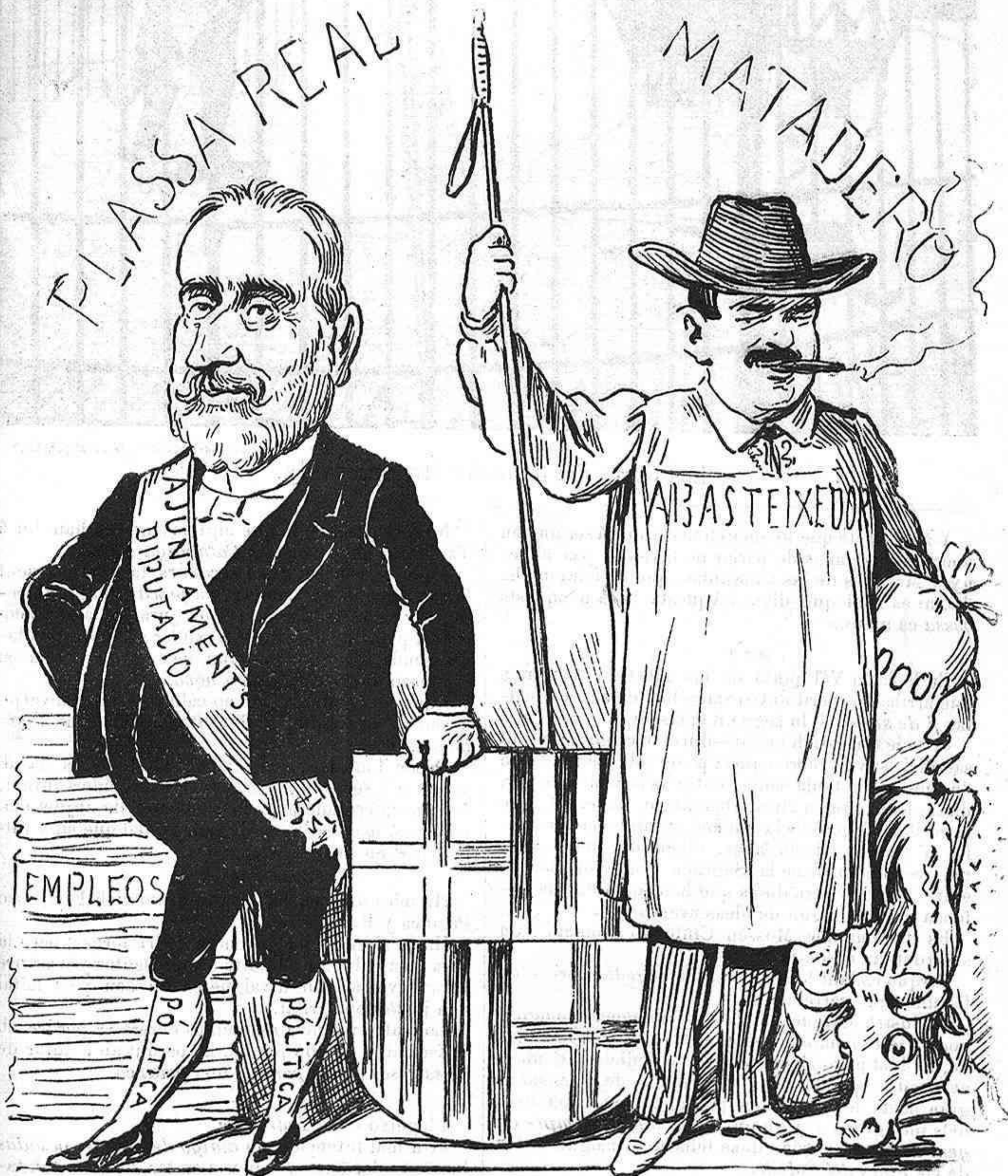
En la sexta, titulada *siti per fam*, s' hi llegeix lo següent párrafo:

«Que 'ls milions apilats en tan pochys anys en cer-

tas bandas no servescan pera socorre al necessitat en sa desgracia es un mal prou grave per mantenir desequilibrada y desorganizada la societat. Puig com l' aygua apaga 'l foch ardent, la caritat y sols la verdadera caritat pot apagar las flamaradas de l' anarquía y las onadas del socialisme que amenassan abrigar lo mon ab un altra diluvi. Mes que aqueixos milions ab l' influencia y 'l prestigi que donan y ab los medis de que disposan, servescan sols per caure com una massa avuy, demá y anys seguits, sobre 'l front de un desvalgut, es un pecat monstruós. Ja que no serveixen per donarli pá, que no servescan per pérdreli.»

La queixa es amarga.

ELS AMOS DE BARCELONA

—¡Aquí no hi ha més rey ni més lley que nosaltres!

CIRCO EQUESTRE

(Fot. RUS, colaborador artístich de LA ESQUELLA.)
Los tigres del domador Mr. Spessardy.

Y á pesar de que lo amarch acostuma á ser un bon aperitiu, las ganas de parlar no li venen pas al senyor Marqués de las Cinquillas, que fins ara no ha dit, ni es fácil que diga: «Aquesta boca ó aquesta bossa es meva.»

**

En la carta VII pinta de má mestre l' extrem á que arriba l' esperit anti-evangélich de alguns levitas *fi de sigle*, ab lo següent epissodi.

«Desde qu' estich privat—diu—de celebrar lo sant sacrifici, si vull rebre aqueix pá de vida eterna, tinch de acudir á la taula santa, entre 'ls seculars, ara en una iglesia, ara en altra. Donchs un sacerdot, que la caritat me prohibeix anomenar, ab bonas paraulas m' ha tret del séu altar, dihentme que li sabia tan greu de donarme la Sagrada Comunió, porque entre 'ls molts periódichs que han sortit en ma defensa n' hi ha algún de ideas avansadas.»

Es llástima que Mossén Cinto no anomeni á un sacerdot tan caritatiu.

Perque callant lo séu nom, tal vegada 'l priva de fer una gran carrera.

L' ilustre Marqués, ab la séva influencia poderosa podria ferlo nombrar canonje, tal vegada hasta bisbe, en just pago al séu odi als periódichs de ideas avansadas, que han comés la villanía de defensar al gran poeta de la terra en pugna ab un capitalista dels mes grossos y ab un bisbe *amic sempre de gent de bossa*, segóns frase felís del insigne autor de las *Flors del Calvari*.

No está gens bé lo que alguns coristas han fet á Tarragona ab la societat *Catalunya Nova*.

Aquesta, cantant *Los Pescadors*, tal com los sent lo séu director Sr. Morera, vá pescar lo segón premi, per acort de la majoria del jurat, y alguns coristas, plens de despit, van xiular á la societat favorescuda, y alguns fins van apedregarla... com si tractessin de posarla com á *nova*.

Aquesta conducta per no calificarla de salvatje, dirém qu' es impropia de tot cultivador de l' armonia.

Desde 'l moment que s' admet un Jurat, s' ha d' admetre 'l séu fallo, encare que 's consideri injust. Y aquesta consideració de justicia ó de injusticia, no estará may en lo cas de ferla aquell que siga jutje y part en una mateixa causa.

Ha mort á Valencia, l' autor dramátich Francisco Pa.anca y Roca.

Havía sigut en sa juvenesa fadrí torner; pero la séva afició al teatro 'l portá á representar y escriure obras diversas, que li valgueren en son país natal una justa popularitat.

Lo teatro valenciá que temps enrera vá perdre ab l' Escalante un bon puntal, ha perdut ab l' autor de *Tres roses en un pomell*, una palanca.

Llegeixo en el *Noticiero*:

«Un mal intencionado *amigo de bromas pesadas* hizo circular anteayer la voz en los barrios habitados por gente pobre, de que terminado el funeral de

Cánovas, á los pobres que se presentasen junto á la Catedral se les daría un duro de limosna.»

Los pobres hi anaren, y 'l bisbe D. Jaume no tingué mes remey que socórrre'ls, encare que no ab un duro, ni molt menos.

Ara lo que no sé es si la práctica de la caritat, la tindrà 'l bisbe de Barcelona per una broma pesada, conforme diu *El Noticiero*.

La escena en un café, que lo mateix pot sè 'l *Suís* que qualsevol altre.

Entra un regidor, que per derrera sembla 'l senyor Samaranch y per davant ho es en efecte.

Va ab levita y copalta; crusa 'l café y pren l' escala de cargol que conduheix al entresuelo.

Passan dos minuts. Per l' escala de cargol baixa un individu vestit d' americana y hongo clar. ¿Quí es?

El mateix senyor Samaranch, que en un tancar y obrir d' ulls s' ha mudat la roba.

Tal vegada 'l succés no val la pena, pero consti que algún espectadó

va quedarse admirat d' aquesta escena de *fregolisació*.

Al Japó ho entenen.

Ara mateix acaban d' establir una universitat destinada á las donas exclusivament.

Han tardat molt los japonesos á adoptar la civilització europea; pero una vegada s' han decidit, s' ha de confessar que 'ns deixan molt enrera.

**

Y cuidado que una universitat femenina, á Europa sería una institució molt práctica!

Las donas, pel séu natural, ja naixen *batxilleras*.

De modo que al ingresar en l' universitat, tindrían ja mitj camí fet, podent desde 'l primer any matricularse en facultat major.

Lo senyor Carrera, de San Felú de Guixols, ha posat á la venda un *Anís* titulat *Flor de la costa*, que n' hi ha per llepársen els bigotis.

«Es lo millor del món,» diu la etiqueta.

MANIFESTACIÓ CANINA

—¡Abaix l' arcalde primé!
—¡D' aquest bando fémne trossos!

—¡Visca la emancipació
de las gossas y dels gossos!

Soy de la misma opinión, anyadeixo jo, imitant á aquell personatge del Tenorio.

Pera formar part de la companyia catalana de Romea, á mes de D. Enrich Borrás, ha sigut contractat D. Teodoro Bonaplata.

L' any passat no hi havia cap primer actor dramàtic, y aquest any, en cambi, n' hi haurá dos.
¡Váyase lo uno por lo otro!

En los païssos ahont se parla l' idioma anglés, en lloch de prestar jurament, se besa la Biblia.

Donchs, segóns llegeixo en un periódich, á Nova York un industrial ha tret privilegi de invenció de una *Biblia antiséptica*, encuadernada en celuloide, que pot rentarse y desinfectarse, preservant de tot perill de contagi als que la besin.

**

L' idea no hauria de caure en sach foradat.
Per l' istil de aquesta Biblia, s' haurian de confeccionar las estolas del capellans, los anells del bisbes, lo peu del pá beneyt, en una paraula: tot lo que en las iglesias se posa en contacte ab los llabis dels catòlichs.

Y en quant á la aygua beneyta cap inconvenient hauria de haverhi en *fenicarla*.

Lo cortés no quita á lo valiente.

Ni lo net é higiénich á lo religiós.

No fá gayres días alguns periódichs donavan per malalt de mort al mestre Verdi.

Res mes lluny de la veritat. L' autor de *Falstaff*, á sos vuitanta y tants anys d' edat disfruta de una salut de ferro y gosa de un bon humor inagotable.

Verdi va naixer, y *vert* se manté en la séva senelectut.

**

Aquest istiu ha passat una temporada en los banys de Montecatini.

Allí s' trobava també la insigne tiple Sra. Stolz, á la qual durant una vetllada, va dirli:

—Senyora, desitjo desmentir de una manera terminant las noticias que ara fá poch s' han fet corre respecte á la meva candidatura per l' altre mon. Vingui y cantarém plegats.

Y en efecte vá cantar ab ella 'l duo de l' *Otello*, parodiant l' istil y las actituts del tenor Tamayo.

Los concurrents encare riuhen, jurant que 'l mestre vá ferho ab molta gracia.

Espigolat en un periódich de viatjes.

—¿No diu, Sr. Missioner, que aquest salvatge es dels convertits? ¿Y donchs, cóm s' explica que segueixi menjant carn humana?

—Es un antropófago cristiá.

—Aixó si que no ho entench.

—Jo li explicaré. Peca sempre á l' hora de menjar; pero á l' hora dels postres s' arrepenxeix.

—Hi sentit á dir que vá menjarse á un sant.

—En efecte: vá devorar la carn; pero adora 'ls ossos com á reliquias.

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Ca-pe-llá.*
- 2.ª MUDANSA.—*Olé—Oli.*
- 3.ª FUGA DE CONSONANTS.—*La Carcajada.*
- 4.ª GEROGLÍFICH.—*Las mil y una nit.*

TRENCA-CAPS

XARADAS

DONAS RAY...

Perque soch *hu-dos-tres-quart*
no vols, *tres-cinch-sis* ingrata,
correspondre á mon amor
si vols darme una esperansa;
y 'm *hu-tres*, t' ho dich de serio
de que sigui tan salvatge.
Encare que ho dessimulis,
ja sé que varen contarte
que 'l que fá d' aquest ofici
tot l' any *hu-dos* molta gana.
Per xó no fas cas de mi,
ni 't dignas mirarm' la cara,
y si 'm miras me desprecias,
per el gust sols d' insultarme.
¡Quinta-inversa-sis de Deu,
que de tú tinch de venjar-me!
perque penso 'n breu posar
una *total* á la Rambla
al moment que dona trovi
que tinga rals... per comprarla.
Jo 'n cambi per recompensa,
perque tú trinis de rabia;
mi caso... si li faig pessa,
y al cap de l' any... la faig mare.

ANTÓN DEL SINGLOT.

II

Quart qui siga qu' haja dit
de la filla d' *hu* Pasqual
que *ters dos* gens de *total*
y que li falta un senti't.

TAP DE SURO VILAFRANQUÍ.

MUDANSA

Una verdulera un día
anava á vendre á la plassa
un *total* plé d' enciams,
escarolas y patatas.

Un *tot* de municipals,
molt amich de *tot s'* hi atansa
y li dona un pessich fort
al mitj de las sevas ancas.

ESPECÍFICHS CATALANS preparats per lo Doctor Boatella

CREMA DE SALICILATS DE BISMUT Y CERI

Agradable al paladar y fácil de pendre tan als majors com als menors d' edat.

Cura tota classe de diarreas y vómits, inflor de ventre, disenteria, llagas y tota classe de inflamacions del ventrell y budells, cólichs delas criaturas y de la dentició, dels vells y dels tíschs.

D'efectes rápits en tota classe de descomposicions de ventre sobre tot en las produhidas per lo calor del Istiu.

GRANULAT DE VICHY EFERVESCENT

De efectes curatius segurs en tota indigestió, flatos, bilis, rodaments de cap, mareig. Indispensable als viatjans sobre tot de païssos cálits.

Com á beguda refrescant y de recreo no té substitució, apaga la sed y evita los vómits y diarreas propis del Istiu.

Aquest medicament substituheix en tots los casos á la magnesia efervescent de la qual se 'n fá tan abús determinant sa mala preparació mal de pedra y debilitat de la sanch. Reemplassa las aigüas y sals de Vichy per la séva bondat y economia.

De venta en la farmacia del Doctor Boatella, successor de Aguilar, Rambla del Centro, 37, frente al Teatro Principal.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

Obras escogidas de reputados escritores nacionales y extranjeros

publicadas en tomos de unas 200 páginas con elegante cubierta al cromo, distinta para cada volumen.

Dos reales tomo

VAN PUBLICADOS

1.—R. de Campoamor.—Doloras. 1. ^a série.	29.—Emilia Pardo Bazán.—Arco iris (cuentos).
2.—id.—Doloras. 2. ^a série	30.—E. Rodríguez Solís.—La mujer, el hombre y el amor.
3.—id.—Humoradas y cantares.	31.—M. Matoses (Corzuelo).—¡Aleluyas finas!
4.—id.—Los Pequeños Poemas. 1. ^a série.	32.—E. Pardo Bazán.—Por la España pintoresca, (viajes).
5.—id.—Los Pequeños Poemas. 2. ^a série.	33. } Antonio Flores.—Doce españoles de brocha gorda.
6.—id.—Los Pequeños Poemas. 3. ^a série.	34. }
7.—id.—Colón, poema.	35.—José Estremera.—Fábulas.
8.—id.—El Drama Universal, poema, t. I.	36.—Emilia Pardo Bazán.—Novelas cortas.
9.—id.—El Drama Universal, poema, t. II.	37.—Emilio Fernández Vaamonde.—Cuentos amorosos.
10.—id.—El Licenciado Torralba.	38.—Emilia Pardo Bazán.—Hombres y mujeres de antaño (semblanzas).
11.—id.—Poesías y Fábulas. 1. ^a série.	39.—Javier de Burgos.—Colección de cuentos, cantares y chascarrillos.
12.—id.—Poesías y Fábulas. 2. ^a série.	40.—E. Pardo Bazán.—Vida contemporánea (costumbres).
13.—E. Pérez Escrich.—Fortuna, historia de un perro agradecido.	41. } Jacinto Labaila.—Novelas íntimas.
14.—A. Laso de la Vega.—Rayos de luz. Traducciones en verso de los más célebres poetas extranjeros.	42. }
15.—F. Urrecha.—Siguiendo al muerto.	43.—Francisca Sarasate de Mena.—Cuentos Vascongados.
16.—A. Pérez Nieva.—Los Humildes, cuentos y siluetas.	44.—F. Pi y Margall.—Diálogos y artículos. (Tardes de invierno.—La introducción de un libro.—El arte.—Diálogos cortos).
17.—Salvador Rueda.—El gusano de luz.	45.—Carlos Bernard.—Caza de los amantes.
18.—Sinesio Delgado.—Lluvia menuda.	46.—Eugenio Sué.—La condesa Lagarde.
19.—Carlos Frontaura.—Gente de Madrid. Siluetas y semblanzas.	47.—Rufael Altamira.—Novelitas y cuentos.
20.—Miguel Melgosa.—Un viaje á los infiernos.	48.—J. López Valdemoro (El conde de las Navas).—La niña Araceli.
21.—A. Sánchez Pérez.—Botones de muestra.	49.—Rodrigo Soriano.—Por esos mundos.
22.—José María Matheu.—¡Rataplán! cuentos.	50.—Luis Taboada.—Perfiles cómicos.
23.—Teodoro Guerrero.—Gritos del alma. (Desahogos en prosa.)	51.—Benito Pérez Galdós.—La casa de Shakespeare.
24.—Tomás Luceño.—Romances y otros excesos.	52.—J. Ortega Munilla.—Fifina.
25.—L. Luis Contreras.—Palabras y plumas.	53.—F. Salazar.—Algo de todo.
26.—Ricardo Sepúlveda.—Sol y sombra, prosa y verso.	
27.—José López Silva.—Migajas.	
28.—F. Pi y Margall.—Trabajos sueltos. (Amadeo de Sa-	

Próximamente aparecera el tomo 54

CUENTOS EN GUERRILLA POR Mariano de Cavia

BARCELONA Á LA VISTA

Album artístico conteniendo 192 fotografías de la Capital y sus Alrededores.

Un volumen elegantemente encuadernado á la inglesa con cordones de seda y tapas articuladas.

Precio 8 pesetas

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

UN RETRATO

Mambí en un canyaverall,
afamat de carn humana.

(Del nostre corresposal
en la manigua cubana.)

—Mira, ¡tot! Poca vergonya!
va dirli molt enfadada;
Replica ell:—Si obras la tot
al quartel vaig á tancarte.

J. CONSÓM VEYÁN.

CADENA DE PUNTS

Sustituir los punts per lletres, de manera que llegidas vertical y horisontalment, dignin: Primera ratlla: un licor.—Segona: població catalana.—Tercera: idem idem.—Quarta: en las masias n'hi ha.—Quinta: població catalana.—Sexta: un astre.—Séptima: un vegetal.

PEPET PANXETA.

CONVERSA

—Y donchs, Rossendo, que no vens al teatro aquesta nit?
—Ara li fan el mánech.
—Vina, home; que també vindrá ma germana.
—¿Quina?
—Búscaho qu' entre tots dos ho hem dit.

E. BOADELLA VIDAL.

TRENCA-CLOSCAS

FLÓ DE UN DÍA
Y LA CEDÍA.

Formar ab aquest vers lo titul de una novela catalana y
ls apellidos de son autor.

MELÓN CANSADO.

GEROGLIFICH

×
R I B R
I K
K
3 4 8 1 5 2
1 A 6 9 7 4 3 8 R I
+ 9 1 3 0 1 2
1.9 5 8,6 0 2
A

NOY DE SANS—Cuba.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.